

การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ดนตรีด้วยทฤษฎี 5 เกลียวรู้ Learning Music History With the Theory of 5 Knowledge Spirals

ทีฆภัฏ สอนินุช^{*1} จินดามัตร มีอาษา² และวีระ พันธุ์เสือ³
Teekapat Sontinuch^{*1} Jindamart Meearsa² and Veera Phansure³

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอการใช้ “ทฤษฎี 5 เกลียวรู้” ของรองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปิฎกกรัฑต์ โดยมุ่งนำเสนอการอธิบายทฤษฎีดังกล่าวและแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทการศึกษา ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาดนตรีทั้งในเชิงลึกและระบบ ซึ่งแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วน คือ ขั้นตอนการเรียนรู้ตามทฤษฎี 5 เกลียวรู้ และการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ดนตรีตามทฤษฎีนี้ ด้วยการยกตัวอย่างประวัติศาสตร์ดนตรีทั้งดนตรีไทยและดนตรีตะวันตก การประยุกต์ใช้ทฤษฎี 5 เกลียวรู้ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาดนตรีอย่างลึกซึ้ง และช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และแสวงหาความรู้ที่เหมาะสมกับบริบทต่างๆ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้ / ประวัติศาสตร์ดนตรี / ทฤษฎี 5 เกลียวรู้

Abstract

This article presents the application of the 5 Spiral Knowledge Theory by Associate Professor Dr.Narongchai Pidokrajt. The article aims to explain this theory and its applications in educational contexts, enabling learners to understand music content both in depth and

* corresponding author, email: teekapat@gs.wu.ac.th

¹ นักวิชาการ, คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

¹ Academician, Faculty of Fine Arts Srinakharinwirot University

² ข้าราชการครู ระดับปฏิบัติการ โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร

² Practitioner Level, Navamindarajudis Krungthepmahanakhon School

³ รองศาสตราจารย์, คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

³ Associate Professor, Faculty of Fine Arts Srinakharinwirot University

systematically. The content is divided into two parts: learning steps according to the 5 Spiral Knowledge Theory and the management of music history learning based on this theory with examples from both Thai and Western music history. The application of the 5 Spiral Knowledge Theory helps learners develop a profound understanding of musical content and enhances analytical thinking skills and appropriate knowledge acquisition for various contexts. This enables learners to effectively apply knowledge in real-life situations and reinforces systematic learning processes.

Keywords: Learning Management / Music History / 5 Knowledge Spirals

บทนำ

ประวัติศาสตร์ดนตรีเป็นศาสตร์ที่สำคัญในการทำความเข้าใจพัฒนาการของดนตรีในแต่ละยุคสมัย ซึ่งสะท้อนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและสังคม การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ดนตรีช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงดนตรีกับสภาพแวดล้อมทางสังคมและซึมซับความรู้เชิงเนื้อหา เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงสุด ควรใช้กรอบแนวคิดที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบองค์รวม การศึกษาประวัติศาสตร์ดนตรีมีบทบาทสำคัญในการทำความเข้าใจถึงกระบวนการพัฒนาและวิวัฒนาการของดนตรีในยุคปัจจุบัน (Rice, 2014 : 83) โดยเป็นการเปิดเผยให้เห็นถึงบริบททางสังคม วัฒนธรรม และปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบดนตรีในแต่ละยุคสมัย นอกจากนี้ การบันทึกและการศึกษาประวัติศาสตร์ดนตรียังมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการอนุรักษ์และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมที่มีความเสี่ยงต่อการเลือนหาย (Nettl, B. 2015 : 157) ซึ่งถือเป็นภารกิจสำคัญในการธำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและความหลากหลายทางดนตรีของมนุษยชาติ เพื่อต่อยอดแนวทางการเรียนรู้ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นสามารถประยุกต์ใช้แนวคิดจากทฤษฎี 5 เกเลียวรู้ของรองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปิฎกกรัศดิ์ ซึ่งเน้นการเรียนรู้ผ่าน 5 ฐานที่เชื่อมโยงกัน ได้แก่ รู้จัก, รู้ใจ, รู้ลึก, รู้จริง, และรู้พอ ทฤษฎีนี้ไม่เพียงเน้นการเรียนรู้เนื้อหา แต่ยังส่งเสริมการเชื่อมโยงกับประสบการณ์ชีวิตและการคิดอย่างเป็นระบบ โดยใช้ทฤษฎีเป็นเข็มทิศในการอธิบายความสัมพันธ์ของข้อเท็จจริง การศึกษางานดนตรีภาคสนามอาจดูง่าย แต่จริงๆ แล้วมีความซับซ้อนและท้าทาย จึงต้องให้ความสำคัญกับการประเมิน

ชุมชนท้องถิ่นอย่างรอบคอบเพื่อลดอคติในการประเมิน (Pidokradch, N., 2020 : 26)

ทฤษฎี 5 เกเลียวรู้ แม้จะถูกออกแบบมาเพื่อใช้ในด้านดนตรีภาคสนาม แต่ผู้เขียนได้พิจารณา ถึงศักยภาพในการนำมาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดสำหรับการจัดหมวดหมู่องค์ความรู้ ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์ดนตรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงและเข้าใจเนื้อหาอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถพัฒนาความเข้าใจเชิงลึกตลอดจนตระหนักถึงขอบเขตขององค์ความรู้ที่เหมาะสม อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีความสมดุลและการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ บทความนี้มุ่งนำเสนอการอธิบายทฤษฎีดังกล่าวและแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทการศึกษา

ขั้นตอนการเรียนรู้ ของทฤษฎี 5 เกเลียวรู้

ทฤษฎี 5 เกเลียวรู้ ของรองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปิฎกรัชต์ (Pidokradch, N., 2020) เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่มีลำดับและเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงความรู้ได้อย่างลึกซึ้งและครบถ้วนโดยแนวคิดนี้ประกอบด้วยฐานการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนที่สัมพันธ์กัน ดังนี้

1. **รู้จัก** ขั้นแรกของการเรียนรู้ คือการสร้างการรับรู้เบื้องต้นต่อสิ่งใหม่ๆ โดยเริ่มจากการทำความเข้าใจ จักกับข้อมูลพื้นฐานหรือประเด็นที่ต้องศึกษา เช่น การแนะนำหัวข้อ หรือการให้ผู้เรียนทำความเข้าใจกับบริบทเบื้องต้น การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการสร้างความรู้ความคุ้นเคยและการรับรู้เบื้องต้นต่อสิ่งที่จะเรียนรู้ ในขั้นนี้ผู้เรียนจะได้ทำความเข้าใจจักกับข้อมูลพื้นฐาน เช่น ความหมาย ที่มา และองค์ประกอบสำคัญของเรื่องที่จะศึกษา เปรียบเสมือนการเปิดประตูบานแรกสู่โลกแห่งความรู้ใหม่ โดยผู้สอนอาจใช้วิธีการแนะนำหัวข้อ การให้ดูภาพรวม หรือการสร้างความรู้เข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับบริบทของเรื่องที่จะเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในขั้นต่อไป

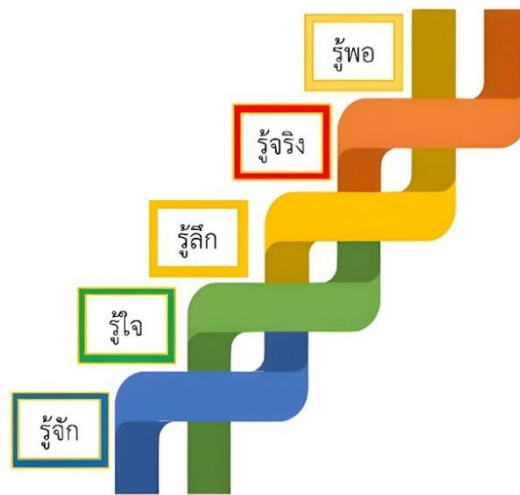
2. **รู้ใจ** ขั้นตอนนี้มุ่งเน้นการเข้าใจผ่านอารมณ์และความรู้สึก เป็นการทำให้ผู้เรียนเกิดความผูกพันหรือความสนใจในเนื้อหา ผ่านการเชื่อมโยงเนื้อหา กับประสบการณ์ส่วนตัวหรือการตั้งคำถามที่กระตุ้นความคิด เชื่อมโยงทางอารมณ์และความรู้สึกระหว่างผู้เรียนกับเนื้อหาที่กำลังศึกษา โดยอาศัยการเชื่อมโยงเนื้อหา กับประสบการณ์ส่วนตัวของผู้เรียน การตั้งคำถามที่กระตุ้นความคิดและความรู้สึก

หรือการสร้างสถานการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและความผูกพันกับสิ่งที่เรียน การเรียนรู้ในขั้นนี้จะช่วยสร้างแรงจูงใจและความปรารถนาที่จะเรียนรู้เพิ่มเติม ทำให้การเรียนรู้มีความหมายและมีชีวิตชีวามากขึ้น

3. รู้ลึก เมื่อผู้เรียนมีความเข้าใจพื้นฐานแล้ว ขั้นนี้จะเน้นการลงลึกในข้อมูลอย่างละเอียด ผู้เรียนจะค้นคว้าหรือศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องมากขึ้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนและครอบคลุม และผู้เรียนจะได้ศึกษาเนื้อหาอย่างละเอียดและลึกซึ้ง หลังจากที่มีความคุ้นเคยและความผูกพันกับเรื่องที่เรียนแล้ว ในขั้นนี้ผู้เรียนจะได้วิเคราะห์ข้อมูล ค้นคว้าเพิ่มเติม ทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างองค์ความรู้ต่าง ๆ และพัฒนาความเข้าใจที่ครอบคลุมในทุกมิติ ผู้สอนอาจใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เช่น การอภิปราย การทำโครงงาน หรือการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้เจาะลึกในประเด็นที่สนใจและพัฒนาความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

4. รู้จริง การเรียนรู้ในขั้นนี้ คือการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้รับมา ในสถานการณ์จริงหรือการทดลองปฏิบัติ ผู้เรียนจะสามารถอธิบายและนำความรู้ไปแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนจะได้ศึกษาเนื้อหาอย่างละเอียดและลึกซึ้ง หลังจากที่มีความคุ้นเคยและความผูกพันกับเรื่องที่เรียนแล้ว ในขั้นนี้ผู้เรียนจะได้วิเคราะห์ข้อมูล ค้นคว้าเพิ่มเติม ทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างองค์ความรู้ต่าง ๆ และพัฒนาความเข้าใจที่ครอบคลุมในทุกมิติ ผู้สอนอาจใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เช่น การอภิปราย การทำโครงงาน หรือการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้เจาะลึกในประเด็นที่สนใจและพัฒนาความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

5. รู้พอ ขั้นสุดท้าย คือการเรียนรู้ที่จะตระหนักถึงขอบเขตของความรู้และยอมรับในความพอดี ผู้เรียนจะสามารถแยกแยะสิ่งที่ควรรู้และสิ่งที่พอเพียงสำหรับการประยุกต์ใช้ โดยไม่ยึดติดกับการรู้ทั้งหมด มุ่งเน้นการพัฒนาวิจรรณญาณในการรู้จักประมาณตนและเข้าใจขอบเขตของความรู้ ผู้เรียนจะเรียนรู้ที่จะแยกแยะระหว่างสิ่งที่จำเป็นต้องรู้กับสิ่งที่เกินความจำเป็น เข้าใจข้อจำกัดของความรู้ และยอมรับว่าไม่จำเป็นต้องรู้ทุกเรื่อง การเรียนรู้ในขั้นนี้สะท้อนแนวคิดเรื่องความพอเพียงและการพัฒนาที่สมดุล ช่วยให้ผู้เรียนสามารถจัดการความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทของตนเอง โดยไม่หลงติดกับการสะสมความรู้โดยปราศจากจุดหมาย

ภาพที่ 1 ทฤษฎี 5 เกเลียวรู้
(ที่มา: Pidokradch, N., 2020)

ความสำคัญของทฤษฎี 5 เกเลียวรู้ ทฤษฎี 5 เกเลียวรู้สะท้อนการเรียนรู้ อย่างมีคุณภาพ ซึ่งเน้นการเข้าใจในเชิงลึกและการประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่าง เหมาะสม รวมถึงการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการสร้างความรับรู้ เบื้องต้น (รู้จัก) และต่อเนื่องไปยังการเชื่อมโยงทางอารมณ์ (รู้ใจ), การศึกษาข้อมูล เชิงลึก (รู้ลึก), การประยุกต์ใช้ความรู้จริง (รู้จริง), และการตระหนักถึงขอบเขตของ การเรียนรู้ (รู้พอ) ซึ่งกระบวนการเรียนรู้นี้สะท้อนถึงการพัฒนาอย่างสมดุล ทั้งด้าน ปัญญา อารมณ์ และวิจารณญาณ (Kimble, 1961; Hilgard & Bower อ้างใน Laksita, K., 1995 : 4)

การเรียนรู้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดจากประสบการณ์ และการปฏิบัติ ซึ่งสะท้อนการปรับตัวของผู้เรียนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่ เปลี่ยนแปลงไป (Hall, G., 2003 : 8; Rescorla, R.A., 1988 : 11) ดังนั้น ทฤษฎี 5 เกเลียวรู้จึงสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การเรียนรู้ไม่เพียงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใน ระยะสั้นแต่ยังเป็นกระบวนการที่พัฒนาและเสริมสร้างทักษะใหม่ ๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียน ปรับตัวและจัดการกับความรู้ได้ดีขึ้นในอนาคต ทั้งนี้ แนวทางการเรียนรู้ตามทฤษฎีนี้ จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพร้อมปรับตัวให้ เหมาะสมกับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ดนตรีด้วยทฤษฎี 5 เกลียวู้

การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ดนตรีด้วย ทฤษฎี 5 เกลียวู้ ตั้งแต่ ขั้นรู้จัก จนถึงขั้นรู้พอ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้งและเป็นระบบ ทฤษฎีนี้ไม่ได้เป็นเพียงกรอบแนวคิด แต่ยังทำหน้าที่เป็น เชื่อมทิศ ในการคิด วิเคราะห์ และเชื่อมโยงความรู้ ผู้เขียนจึงนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ดนตรี เพื่อให้เห็นการประยุกต์ใช้ทฤษฎีนี้อย่างชัดเจน ส่งเสริม ความรู้เชิงเนื้อหา และพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ให้เหมาะสมกับบริบทอย่างมีประสิทธิภาพ

1. ประวัติศาสตร์ดนตรี: ขั้นรู้จัก

ประวัติศาสตร์ดนตรีไทย การศึกษาประวัติศาสตร์ดนตรีไทยสามารถเริ่มต้นด้วยการทำความเข้าใจการแบ่งยุคสมัยของดนตรีไทย ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน โดยแนวคิดการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ไทยผสมผสานหลักการจากประวัติศาสตร์สากลและบริบทไทยเอง ปัจจัยสำคัญที่ใช้พิจารณา ได้แก่ หลักฐานลายลักษณ์อักษร เช่น อักษรปัลลวะ อักษรมอญ และอักษรขอม จนถึงอักษรไทย ในสมัยพ่อขุนรามคำแหง รวมถึงแนวคิดเรื่องนครรัฐและราชธานี สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรงแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ไทย เป็น 3 ยุค ได้แก่ ยุคสุโขทัย ยุคอยุธยา และยุครัตนโกสินทร์ ซึ่งสะท้อนถึงพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของการปกครองและวัฒนธรรมไทย (Jamnongsarn, S. 2020: 12) รวมถึงแนะนำเครื่องดนตรีไทยประเภทต่าง ๆ เช่น ระนาด ซอ และขลุ่ย เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักองค์ประกอบเบื้องต้นของดนตรีไทยผ่านสื่อวิดีโอ ภาพประกอบ และตัวอย่างเพลง เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและความสนใจในดนตรีไทย

ประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตก การศึกษาดนตรีตะวันตกสามารถเริ่มต้นด้วยการทำความเข้าใจยุคสมัยทางดนตรีหลัก ได้แก่ ยุคบาโรก (Baroque), คลาสสิก (Classical) และโรแมนติก (Romantic) พร้อมแนะนำคีตกวีสำคัญ เช่น บาค (Bach), โมซาร์ท (Mozart) และเบโธเฟน (Beethoven) รวมถึงเครื่องดนตรีมาตรฐานของวงดุริยางค์ เช่น ไวโอลิน และฟลูต เพื่อสร้างพื้นฐานการรับรู้ (Kanthasiri, K., 2007 : 46-47) วัฒนธรรมดนตรีในยุโรปมีประวัติศาสตร์ยาวนานและสามารถแบ่งออกเป็น 6 ยุค ได้แก่ ยุคกลาง (Middle Ages) ค.ศ. 500-1450, ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (Renaissance) ค.ศ. 1450-1600, ยุคบาโรก (Baroque) ค.ศ. 1600-1750 ยุคคลาสสิก (Classical) ค.ศ. 1750-1825, ยุครอมานติก (Romantic) ค.ศ. 1825-1900 และ ยุคคริสต์ศตวรรษที่ 20 จนถึงร่วมสมัย (20th Century to Contemporary) ตั้งแต่

ค.ศ. 1900 เป็นต้นมา หากพิจารณายุคที่มีบทบาทสำคัญ ต่อการพัฒนาคณตรีตะวันตก ยุคบาโรก ถือเป็นช่วงเวลาที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะการพัฒนา เพลงแบบ ฟิวก์ (Fugue) ของ โยฮันน์ เซบาสเตียน บาค (Johann Sebastian Bach) ซึ่งส่งผลต่อโครงสร้างคณตรีโพลีโฟนิคในยุคต่อมา สำเนียงและรูปแบบของคณตรีปัจจุบันยังคงได้รับอิทธิพลจากคณตรีบาโรกอย่างชัดเจนถือเป็นรากฐานสำคัญของอารยธรรมคณตรีตะวันตก (Pongphat, 2010 : 3-4) ข้อมูลเหล่านี้เป็นแนวทางเบื้องต้นสำหรับการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทฤษฎี 5 เกลียวรูซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจพัฒนาการของคณตรีตะวันตกได้อย่างเป็นระบบ

สาระแห่งการเรียนรู้ในชั้น “รู้จัก” เกี่ยวกับประวัติศาสตร์คณตรีทั้งในบริบทของคณตรีไทยและคณตรีตะวันตกประกอบด้วยการแนะนำพื้นฐานเกี่ยวกับยุคสมัยต่าง ๆ และองค์ประกอบคณตรีที่สำคัญ ในประวัติศาสตร์คณตรีไทยจะเริ่มจากการแนะนำการแบ่งยุคสมัยและการพัฒนาของคณตรีไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน รวมถึงการแนะนำเครื่องคณตรีไทย เช่น ระนาด ซอ และขลุ่ย ในส่วนของประวัติศาสตร์คณตรีตะวันตกจะเน้นการแนะนำยุคสมัยหลัก เช่น ยุคบาโรก คลาสสิก และโรแมนติก พร้อมทั้งคีตกวีสำคัญและเครื่องคณตรีในวงดุริยางค์ เช่น ไวโอลิน และฟลูต เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจองค์ประกอบเบื้องต้นของคณตรีทั้งสองแบบผ่านสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย

2. ประวัติศาสตร์คณตรี: ขั้นรู้ใจ

ประวัติศาสตร์คณตรีไทย ขั้นนี้มุ่งเน้นการเชื่อมโยงอารมณ์และความรู้สึกของผู้เรียนกับคณตรีไทย เช่น การให้ผู้เรียนฟังเพลงไทยเดิมอย่าง “ราตรีประดับดาว” หรือ “แขกมอญบางขุนพรหม” พร้อมชวนให้สะท้อนความรู้สึกเกี่ยวกับท่วงทำนองที่นุ่มนวลหรือเศร้าซึ้ง ผู้สอนอาจเล่าถึงบริบททางประวัติศาสตร์ที่ทำให้บทเพลงเหล่านี้ถือกำเนิดขึ้น เช่น ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ทรงมีพระราชอัธยาศัยในการอนุรักษ์และส่งเสริมคณตรีไทย โดยโปรดเกล้าฯ ให้ครูคณตรีหลวงไพเราะเสียงซอ (อุน ดุริยชีวิน) และหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เข้าไปถวายการสอนคณตรี ทรงตั้งวงคณตรีส่วนพระองค์และทรงสืบทอดดั่งและซออยู่ร่วมกับพระบรมวงศานุวงศ์ พระองค์ทรงพระราชนิพนธ์เพลงไทย 3 เพลง ได้แก่ เพลงโหมโรงคลื่นกระทบฝั่ง 3 ชั้น เพลงเขมรลอองค์ (เถา) และเพลงราตรีประดับดาว (เถา) ซึ่งเป็นเพลงพระราชนิพนธ์เพลงแรกที่ทรงพัฒนาจากเพลงมอญดูดาวสองชั้น โดยปรับหน้าทับและเพิ่มทำนองให้ครบเป็นเพลงเถา ต่อมาวงมโหรีหลวงได้

นำเพลงนี้ออกบรรเลงออกอากาศทางสถานีวิทยุศาลาแดงโปรดให้ใช้ชื่อเพลงนี้ว่า "เพลงราตรีประดับดาว" จึงเรียกใช้ชื่อเพลงนี้แต่นั้นมา และเพื่อให้เข้าคู่กับเพลงแขกมอญบางขุนพรหม เภา พระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์พิณิต ที่เป็นเพลงสำเนียงมอญ มีบทร้องว่า "ชื่อแขกมอญบางขุนพรหมนามสมญา ฉันได้มาจากวังบางขุนพรหม (เอ๋ย)" พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงพระราชทานพินัยบัตรทองหนึ่งของเพลงราตรีประดับดาวว่า "ขอเชิญเจ้าฟังเพลงวังเวงใจเพลงของท่านแต่งใหม่ในวังหลวง (เอ๋ย)" (Jamnongsam, S. 2020: 95)

ประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตก สำหรับดนตรีตะวันตก ผู้เรียนสามารถฟังผลงานของคีตกวีในแต่ละยุค เช่น การฟังซิมโฟนีหมายเลข 5 ของเบโธเฟน พร้อมชวนให้วิเคราะห์อารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามท่วงทำนองของเพลง ตัวอย่างที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้นั้น "รู้ใจ" ตามทฤษฎี 5 เกลียวู้ คือการนำเสนอ การแสดงทักษะการบรรเลงเพลงให้เหมาะสมตามเทคนิคของแต่ละยุคสมัย พร้อมบูรณาการความรู้ด้านวรรณกรรมดนตรีและทฤษฎีดนตรีเข้าด้วยกัน ผู้สอนอาจจัดการแสดงดนตรีที่น่าเสนอลักษณะเด่นของดนตรีในแต่ละยุค หรือการจำลองสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับบริบททางประวัติศาสตร์ผ่านสื่อภาพยนตร์ ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ชีวประวัติของผู้ประพันธ์เพลงสำคัญหรือภาพยนตร์ที่สะท้อนวิถีชีวิตในยุคต่างๆ สื่อเหล่านี้มีองค์ประกอบด้านภาพและเสียงครบถ้วน ช่วยให้ผู้เรียนได้เห็นรายละเอียดทางประวัติศาสตร์ ทั้งสภาพการดำรงชีวิต การแต่งกาย และขนบธรรมเนียมประเพณี ทำให้ผู้เรียนเชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตจริงได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้ การให้ผู้เรียนทดลองประยุกต์ความรู้ที่ได้รับไปสู่การบรรเลงดนตรีหรือการค้นคว้าด้วยตนเองก็เป็นแนวทางที่สำคัญ ในปัจจุบันแหล่งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตมีมากมาย ผู้สอนจึงควรแนะนำให้ผู้เรียนเลือกสื่อที่มีคุณภาพ เช่น วิดีทัศน์ที่ควบคุมการแสดงอย่างถูกต้อง ใช้เครื่องดนตรีและวิธีบรรเลงแบบดั้งเดิม เพื่อให้เข้าใจองค์ประกอบต่างๆ ของดนตรีในแต่ละยุคได้อย่างถูกต้องครบถ้วน การประยุกต์กิจกรรมหรือเกม ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ดนตรีก็สามารถช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนานและน่าสนใจ เช่น เกมปริศนาอักษรไขว้ที่ใช้ชื่อผู้ประพันธ์เพลงหรือคำสำคัญทางประวัติศาสตร์ดนตรี การเริ่มต้นบทเรียนด้วยกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยดึงดูดความสนใจและเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Bampenthan, T., 2012: 71-72)

สาระแห่งการเรียนรู้ในชั้น “รู้ใจ” เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ดนตรีไทยและ ตะวันตกมุ่งเน้นการเชื่อมโยงอารมณ์และความรู้สึกของผู้เรียนกับดนตรี โดยในดนตรีไทย ผู้เรียนจะได้ฟังเพลงไทยเดิม เช่น “ราตรีประดับดาว” และ “แขกมอญบางขุนพรหม” พร้อมสะท้อนความรู้สึกเกี่ยวกับท่วงทำนองและเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ที่ทำให้ เพลงเหล่านี้เกิดขึ้น เช่น การพระราชทานนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้า เจ้าอยู่หัว ส่วนในดนตรีตะวันตก ผู้เรียนจะได้ฟังผลงานจากคีตกวีสำคัญ เช่น ซิมโฟนี หมายเลข 5 ของเบโธเฟน และวิเคราะห์อารมณ์ตามท่วงทำนอง รวมทั้งการประยุกต์ ทฤษฎีดนตรีและวรรณกรรมดนตรีผ่านการแสดงดนตรีในแต่ละยุคการใช้ สื่อภาพยนตร์ชีวประวัติของคีตกวีหรือวิถีชีวิตในยุคต่าง ๆ และการทดลองบรรเลง ดนตรีหรือค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อสร้างการเรียนรู้ที่สนุกสนานและเชื่อมโยงเนื้อหา กับชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ประวัติศาสตร์ดนตรี: ขั้นรู้สึก

ประวัติศาสตร์ดนตรีไทย ขั้นนี้จะให้ผู้เรียนศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับพัฒนาการ ของดนตรีไทย เช่น การศึกษารูปแบบเพลงพื้นบ้าน การพัฒนาของดนตรีไทย ในราชสำนัก หรือความเชื่อมโยงระหว่างดนตรีกับประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ตัวอย่างของความเชื่อมโยงระหว่างดนตรี ดังเช่น การเสด็จร่วมงานดนตรีไทย อุดมศึกษาของกรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ ในการสร้างความหมายทางวัฒนธรรมของดนตรีไทยและเสริมสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างนักศึกษา กับสถาบันพระมหากษัตริย์ เหตุการณ์นี้ไม่เพียงส่งผลต่อการอนุรักษ์ มรดกดนตรีไทยแต่ยังสร้างภาพลักษณ์ให้พระองค์ทรงเป็นผู้นำทางด้านดนตรีไทยใน ฐานะเจ้านายที่ยังคงเล่นดนตรีไทยอย่างต่อเนื่อง การเสด็จฯ ดังกล่าวยังช่วยลด ความเป็นทางการและส่งเสริมความใกล้ชิดทางชนชั้น เห็นได้ชัดจากการเสด็จร่วมงาน ดนตรีไทยอุดมศึกษาครั้งที่ 17 ในปี พ.ศ. 2529 ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งนับเป็น ครั้งแรกที่พระองค์ทรงบรรเลงระนาดเอกต่อหน้าสาธารณชน โดยเลือกบรรเลงเพลงนกขมิ้น (เถา) สร้างความประทับใจแก่ผู้ร่วมงาน (Sirikulwattana, S., 2023 : 113-142) และ การศึกษาขั้นนี้สามารถทำผ่านการสัมภาษณ์นักดนตรีไทยหรือการค้นคว้าจาก เอกสารที่เป็นวิชาการเพื่อต่อยอดการเรียนรู้ได้

ประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตก การศึกษาดนตรีตะวันตกเน้น การเปลี่ยนแปลงแนวทางดนตรีในแต่ละยุค เช่น จาก ดนตรีบาโรก ที่มีโครงสร้าง ซับซ้อนสู่ดนตรีคลาสสิกที่เน้นความสมดุล รวมถึงการศึกษาวีธีที่คีตกวีสร้าง

เอกลักษณ์ทางดนตรีเพื่อเข้าใจพัฒนาการของดนตรีตะวันตก บริบททางสังคมหลังสงครามศาสนาในปี ค.ศ. 1630 ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมขยายตัวใน เบลเยียม อังกฤษ และเนเธอร์แลนด์ ชนชั้นกลางที่มั่งคั่งสนับสนุนศิลปินเพื่อแสดงความสำเร็จของตน ขณะที่คณะสงฆ์โรมันคาทอลิกใช้ศิลปะส่งเสริมศาสนา ด้านดนตรียุคบาโรกได้รับอิทธิพลจากอิตาลี โดยมี เวนิสและฟลอเรนซ์เป็นศูนย์กลาง ฝรั่งเศสเริ่มพัฒนาดนตรีของตน ส่วนเยอรมนีชบเซาจากสงคราม 30 ปี แต่ภายหลังฟื้นฟูและรุ่งเรืองในช่วงปลายยุคบาโรก แม้แต่ละประเทศจะพัฒนาดนตรีของตนเอง แต่อิทธิพลของอิตาลียังคงโดดเด่น ดนตรีบาโรกเริ่มขึ้นในอิตาลีต้นศตวรรษที่ 16 และสิ้นสุดในเยอรมนีกลางศตวรรษที่ 18 (Bampenthan, T., 2012: 108-109)

สาระแห่งการเรียนรู้ในชั้น “รู้ลึก” เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ดนตรีไทยและตะวันตกเน้นการศึกษาพัฒนาการและความเชื่อมโยงของดนตรีกับวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ในดนตรีไทย เช่น การศึกษาการพัฒนาของดนตรีไทยในราชสำนักและความสำคัญของการเสด็จร่วมงานดนตรีไทยอุดมศึกษาของกรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ซึ่งมีผลต่อการอนุรักษ์และเสริมสร้างภาพลักษณ์ของดนตรีไทย ส่วนในดนตรีตะวันตก ผู้เรียนจะได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของดนตรีในแต่ละยุค เช่น การเปลี่ยนผ่านจากบาโรกไปคลาสสิก การเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในยุคหลังสงครามศาสนาและการขยายตัวของการค้าในยุโรป ทั้งนี้ยังรวมถึงการวิเคราะห์แนวคิดของคีตกวีสำคัญและการเปลี่ยนแปลงของดนตรีในยุคต่าง ๆ ผ่านการศึกษาจากเอกสารวิชาการและสัมภาษณ์นักดนตรีไทยเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเชิงลึกในทั้งสองบริบท

4. ประวัติศาสตร์ดนตรี: ขั้นรู้จริง

ประวัติศาสตร์ดนตรีไทย ในขั้นนี้ ผู้เรียนสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ผ่านกิจกรรมการเล่นเครื่องดนตรีไทยเบื้องต้น หรือการเรียบเรียงเพลงไทยเดิมในรูปแบบใหม่ที่ผสมผสานแนวคิดสมัยใหม่ อีกทั้งยังอาจจัดแสดงดนตรีไทยเพื่อแสดงความเข้าใจต่อรูปแบบดนตรีไทยอย่างลึกซึ้ง เช่น ดนตรีสร้างสรรค์สำหรับเด็กจากอัตลักษณ์เพลงพื้นบ้านไทยภาคกลาง เป็นกระบวนการที่เริ่มจากการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจริงจากงานสนาม ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อเชื่อมโยงและออกแบบกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ โดยการวางกรอบและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนเมื่อได้ผลงานแล้ว จำเป็นต้องอธิบายถึงแรงบันดาลใจและกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ เพื่อให้ผู้ชมสามารถเข้าใจได้ว่าได้ใช้งานเหล่านี้อย่างไร เพราะงานดนตรีเป็น

ศาสตร์ที่ไม่สามารถจับต้องได้และการรับรู้ถึงสุนทรียะเป็นเรื่องของรสนิยม สิ่งสำคัญคือการนำเสนอผลงานเพื่อให้ผู้ชมเข้าใจได้อย่างชัดเจน ซึ่งการเปิดโอกาสให้ผู้ชมสัมผัสและเข้าใจผลงานนั้นเป็นสิ่งจำเป็น ในปัจจุบัน สังคมส่วนใหญ่สามารถรับรู้และเข้าใจงานสร้างสรรค์ได้มากขึ้น (Norsara, P., 2024 : 190-204)

ประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตก การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมผ่าน การทดลองเล่นและการเรียบเรียงบทเพลงคลาสสิก รวมถึง การประยุกต์ดนตรีตะวันตกในรูปแบบใหม่ เช่น การเปลี่ยนเครื่องดนตรีหรือผสมผสานกับแนวเพลงสมัยใหม่ เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และความเข้าใจเชิงลึก การวิเคราะห์ดนตรี ผ่านการเปรียบเทียบผลงานของคีตกวีในยุคต่าง ๆ ช่วยให้ผู้เรียนเห็นพัฒนาการและเอกลักษณ์ของดนตรีตะวันตกอย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่น แนวดนตรีแร็กทายม์ (Ragtime) ซึ่งถือกำเนิดในชุมชนชาวอเมริกันผิวสีและได้รับความนิยมระหว่างปี ค.ศ. 1895-1918 มีลักษณะเด่นที่การเน้นจังหวะเบามากกว่าจังหวะหนัก ผสมผสานกับจังหวะพื้นฐานของดนตรีมาร์ช และนิยมบรรเลงด้วยเปียโน (Laksana, R., 2024 : 37-60) การนำองค์ความรู้เกี่ยวกับ ดนตรีแร็กทายม์ มาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ดนตรีตะวันตกช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาองค์ความรู้ขั้น “รู้จริง” ตามทฤษฎี 5 เกลียวรู้ โดยเชื่อมโยงประวัติศาสตร์เข้ากับการปฏิบัติทางดนตรี ส่งเสริมความเข้าใจในบริบททางวัฒนธรรมและพัฒนาการของดนตรีได้อย่างลึกซึ้ง

สาระแห่งการเรียนรู้ในขั้น “รู้จริง” เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ดนตรีไทยและตะวันตกเน้นการประยุกต์ใช้ความรู้ผ่านกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้สัมผัสและสร้างสรรค์ดนตรี เช่น การเล่นเครื่องดนตรีไทยเบื้องต้น หรือการเรียบเรียงเพลงไทยเดิมในรูปแบบใหม่ที่ผสมผสานแนวคิดสมัยใหม่ เพื่อให้เข้าใจและแสดงออกถึงสุนทรียะของดนตรีไทยอย่างลึกซึ้ง ส่วนในดนตรีตะวันตก ผู้เรียนจะได้ทดลองเล่นหรือเรียบเรียงบทเพลงคลาสสิกและศึกษาการประยุกต์ดนตรีตะวันตกในรูปแบบที่แตกต่าง เช่น การผสมผสานกับแนวเพลงสมัยใหม่ การเปรียบเทียบผลงานจากคีตกวีในยุคต่าง ๆ และการศึกษาแนวดนตรีแร็กทายม์ (Ragtime) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจพัฒนาการทางดนตรีและเชื่อมโยงบริบททางวัฒนธรรมได้อย่างลึกซึ้ง ทั้งนี้ การนำเสนอผลงานดนตรีและการเข้าใจในกระบวนการสร้างสรรค์จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้ที่ได้ในการศึกษาและสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ประวัติศาสตร์ดนตรี: ขั้นรู้พอ

ประวัติศาสตร์ดนตรีไทย ขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะสรุปความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ดนตรีไทย โดยตระหนักถึงขอบเขตของความรู้ที่เพียงพอในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง เช่น การรู้จักบริบทของเพลงไทยและความเหมาะสมในการเลือกใช้ในการแสดง ยกตัวอย่างเช่น เพลงไทยสำเนียงชาวเกิดจากการผสมผสานแนวคิดเพลงของครูล่วงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ที่ใช้เครื่องดนตรีอังกะลุงและกamelan จากอินโดนีเซียเป็นแรงขับเคลื่อนในการสร้างสรรค์ดนตรีไทยรูปแบบใหม่ โดยมีการนำแนวคิดเพลงภาษาชาวเข้ามาผสมผสานกับความรู้ทางดนตรีชาว และเครื่องดนตรีอังกะลุง ซึ่งส่งผลให้เกิดเพลงไทยสำเนียงชาว เช่น เพลงโหมโรงชาว ที่ได้รับอิทธิพลจากเครื่องดนตรีและบทเพลงจากอินโดนีเซีย ก่อนที่จะเป็นต้นแบบให้ครูดนตรีท่านอื่น ๆ อย่างครูนคร ตรีมาโท และครูเฉลิม บัวทั้ง สร้างสรรค์เพลงที่มีสำเนียงชาว เช่น เพลงแขกอาหรับทางชาว และเพลงแขกไทยทางชาว ทำให้เพลงไทยสำเนียงชาวได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นและกลายเป็นหนึ่งในสำเนียงที่สำคัญในสารบบเพลงไทย ซึ่งสามารถแบ่งประเภทได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ เพลงดั้งเดิมของอินโดนีเซีย ที่นำมาบรรเลงโดยไม่เปลี่ยนแปลง เช่น เพลงบุรungkakawati, เพลงที่ประพันธ์ขึ้นใหม่จากเค้าโครงเพลงชาว เช่น เพลงยะวาเก่า, เพลงที่แต่งขึ้นใหม่ให้มีสำเนียงชาว เช่น เพลงระบำไกรลาสสำเร้ง และเพลงที่ประพันธ์ขึ้นใหม่จากเพลงไทยที่เปลี่ยนให้มีสำเนียงชาว เช่น เพลงแขกไทย (Jamnongsarn, S., 2020: 117)

ประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตก ในการศึกษาดนตรีตะวันตก ผู้เรียนควรมุ่งเน้นการนำความเข้าใจไปต่อยอด เช่น การทำความเข้าใจ โครงสร้างดนตรีตะวันตกเพื่อใช้ในการงานดนตรีร่วมสมัย โดยไม่จำเป็นต้องเข้าใจทุกบทเพลงอย่างละเอียด ในยุคบาโรก เทคนิคการบันทึกและบรรเลงดนตรีมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการของดนตรีคลาสสิก หนึ่งในเทคนิคเด่นคือ ฟิเกอร์เบส (Figured Bass) ซึ่งเป็นการบันทึกโน้ตคอร์ดประกอบแนวเบส โดยใช้ตัวเลขเป็นสัญลักษณ์ พบครั้งแรกใน Quinto libro de Madrigali (1605) ของ มอนแตร์แวร์ดี (Claudio Monteverdi) และมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาหลักการของคอร์ดในภายหลัง (Bampenthan, T., 2012 : 111-112) อีกเทคนิคสำคัญคือ ริทอเนลโล (Ritornello) ซึ่งเป็นการทวนทำนองโดยให้เครื่องดนตรีเดี่ยวบรรเลงก่อน แล้ววงดนตรี (Tutti) บรรเลงซ้ำ พบมากในผลงานของ บาค, วิวัลดี, เทเลมันน์ และฮันเดล ซึ่งใช้โครงสร้าง "tutti-solo-tutti-solo-tutti" เพื่อสร้างความสมดุลและความน่าสนใจให้กับบทเพลง ตัวอย่างเทคนิค

เหล่านี้สะท้อนถึงวิวัฒนาการทางดนตรีในยุคบาโรก และช่วยสร้างรากฐานสำคัญให้ดนตรีคลาสสิกยุคต่อมา ซึ่งเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ชั้น "รู้พอ" ตามทฤษฎี 5 เกเลียวรู้ โดยเชื่อมโยงรายละเอียดทางดนตรีกับบริบททางประวัติศาสตร์

สาระแห่งการเรียนรู้ในชั้น "รู้พอ" เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ดนตรีไทยและตะวันตกเน้นการสรุปความเข้าใจที่เพียงพอและสามารถประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง เช่น การเลือกใช้เพลงไทยในบริบทที่เหมาะสม และการผสมผสานดนตรีไทยกับวัฒนธรรมอื่น ๆ อย่างเพลงไทยสำเนียงชาวสำหรับดนตรีตะวันตก การเข้าใจโครงสร้างและเทคนิคสำคัญในยุคบาโรก เช่น ฟิเกอร์เบส (Figured Bass) และ ริทอเนลโล (Ritornello) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ไปสร้างสรรค์ดนตรีร่วมสมัยได้ โดยเน้นความเข้าใจแนวคิดและเทคนิคหลัก แทนการจดจำรายละเอียดทุกบทเพลง เพื่อขยายองค์ความรู้และพัฒนาทักษะทางดนตรีต่อไป

ในปัจจุบัน การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในวิชาดนตรีจำเป็นต้องอาศัยแนวทางที่หลากหลายและครอบคลุมมิติต่าง ๆ ทั้งในด้านเนื้อหา วิธีการ และความเข้าใจผู้เรียนในเชิงลึก **ทฤษฎี 5 เกเลียวรู้** ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดการเรียนรู้ 5 ชั้น ได้แก่ รู้จัก รู้ใจ รู้ลึก รู้จริง และรู้พอ จึงสามารถใช้เป็นกรอบแนวคิดที่มีประโยชน์อย่างยิ่งในการออกแบบการเรียนการสอน โดยเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาองค์ความรู้จากการรับรู้ขั้นพื้นฐานไปสู่การประยุกต์ใช้ความรู้อย่างมีวิจารณญาณและเหมาะสมกับบริบทของตนเอง เช่น บริบทการเรียนการสอนดนตรีไทยในปัจจุบัน มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ที่มีระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่เท่าเทียมกันทั้งในวิชาสามัญและวิชาเฉพาะ ซึ่งทำให้วิธีการเรียนรู้ดนตรีที่เคยเกิดขึ้นในบ้าน วัด และวังลดลงไป อย่างไรก็ตาม แนวคิดจากการถ่ายทอดดนตรีในสภาพแวดล้อมเหล่านี้ยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในระบบการศึกษาปัจจุบัน เพื่อเสริมสร้างความสมบูรณ์และความเข้มข้นในการเรียนการสอนดนตรีไทย (Sutthachit, N., 2019 : 35-51) นอกจากนี้ แนวคิดต่าง ๆ อย่างการนำแนวคิดของคาร์ล ออร์ฟ มาประยุกต์ใช้ เป็น "นิทานดนตรี" เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในเด็ก หรือการใช้บทเพลงพื้นบ้านอีสานก็สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสอนดนตรีไทยและดนตรีต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Jullasawak, P., Jaksira, H., & Kaenamphol, P., 2024 : 117-150 ; Butthongthim, T., Silapachok, T., Kaehun, B., & Sroykudre, C., 2024 : 90-115) ตลอดทั้งทิศทางการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียนมัธยมและอุดมศึกษาก็มีความสำคัญ โดยการนำ

เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอนให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาทักษะได้จริง เช่น การใช้ THONG MODEL และการเรียนรู้ผ่านกระบวนการออกแบบ 5 ขั้นตอน (Srithong, T., 2021 : 75-84; Tissadikun, N., Kosaiyakanont, N., Sukchana, S., Mattayomnant, J., & Ratanaphapamaeteerat, T., 2025: 67-79) รวมถึงการขยายหลักสูตรดนตรีไปสู่ระดับสากล โดยเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะที่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพดนตรี (Ditdumrongsakul, T., & Pidokraj, D., 2024 : 50-62) การศึกษาหลักสูตรและการออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถาบันและชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้การเรียนการสอนดนตรีเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดและเสริมสร้างทักษะที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในวิชาชีพ (Phothikawin, T., 2020: 26-40)

สรุป

การใช้ "ทฤษฎี 5 เกลียวรู้" ของรองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปัญกรัชต์ เป็นแนวทางในการออกแบบการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ดนตรี โดยการนำทฤษฎีนี้มาใช้จะช่วยให้พัฒนาผู้เรียนให้สามารถเริ่มต้นจากการรับรู้พื้นฐานไปจนถึงการประยุกต์ใช้ความรู้ในระดับที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากการรู้จักและค่อยๆ พัฒนาต่อไปยังขั้นตอนที่สูงขึ้น ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและใช้ความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในบริบทต่าง ๆ โดยเนื้อหาของบทความแบ่งออกเป็นสองส่วนหลัก คือ การเรียนรู้ตามขั้นตอนของทฤษฎี 5 เกลียวรู้ และการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ดนตรีด้วยทฤษฎีนี้ ซึ่งในแต่ละขั้นตอนนี้เน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้จากพื้นฐานไปสู่ความลึกซึ้ง นอกจากนี้มีการยกตัวอย่างการใช้ทฤษฎี 5 เกลียวรู้ในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ดนตรี ทั้งในส่วนของดนตรีไทยและดนตรีตะวันตก เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจการประยุกต์ใช้ทฤษฎีได้ง่ายและชัดเจนยิ่งขึ้น สุดท้ายนี้การประยุกต์ใช้ทฤษฎี 5 เกลียวรู้ในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ดนตรีจะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับเนื้อหาและเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และการแสวงหาความรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนเอง การเรียนรู้แบบนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการปรับตัว และนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังเป็นการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยที่นำเสนอแนวคิดการศึกษาดนตรีแบบองค์รวม (Holistic Music Education) ในหนังสือ "Music Matters: A New Philosophy of Music Education" ซึ่งเน้น

การบูรณาการความรู้ทางดนตรีทั้งในด้านทฤษฎี การปฏิบัติ ประวัติศาสตร์ และบริบททางวัฒนธรรม เสนอว่าการพัฒนาความรู้ทางดนตรีควรเป็นไปอย่างเป็นขั้นตอนและเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของผู้เรียน (Elliott, D. J., 1995 : 121) ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของทฤษฎี 5 เกเลียวรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนจากการรู้จักไปสู่การประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างเหมาะสม

บรรณานุกรม

- Bampenthon, T. (2012). *Phonkhōngwithisōpprawatsatdontritawantok bāēpphasomphasānthīmītōphonkānriānrūkōhōgnaksuksāpariny atrīwicha ēkdontri:Kranīsuksakānsōnprawatsatdontribārōk* [Effect of using multiple teaching methods in Western music history for undergraduate students majoring in music: A case study of Baroque music history teaching]. Master's thesis. Chulalongkorn University.
- Butthongthim, T., Silapachok, T., Kaehun, B., & Sroykudre, C. (2024). *Kānsāngsannawatkamkānriānrūdontri Doīchaibotphlēngsumniengphūnbān ‘īsān* [Creation of innovative music education using the Isan folk music song dialect]. *Journal of Music and Performing Arts, Khon Kaen University*, 6(2), 90–115.
- Ditdumrongsakul, T., & Pidokraj, D. (2024). *Thitthānglaksut Sin-dontri Nairōng riānradapmatthayomsuksatōṅplāi* [Direction of Art-Music Program in High Schools]. *Mahidol Music Journal*, 7(1), 50–62.
- Elliott, D. J. (1995). *Music matters: A new philosophy of music education*. Oxford : Oxford University Press.
- Hall, G. (2003). *Associative learning and representation: An introduction to the psychology of learning*. Oxford : Oxford University Press.
- Jamnongsarn, S. (2020). *‘Ēkkasānprakōpkānsōnraīwicha Dōṭōsōṅgrōjsip ‘et Prawatsatdontrithai. Sākḥāwichaduriyāngkhasatthailae ‘ēchīa* [Teaching materials for course DTS211: History of Thai music. Thai and Asian Music Department]. Bangkok : Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University.

- Jullasawak, P., Jaksira, H., & Kaenamphol, P. (2024). Kānphatthana[̄] kitkamdontrī[̄] tāmnaēokhit[̄] khōṅkhan[̄] ‘Ōfo[̄] Doichainithāndontrī[̄] phuāphatthanākhwāmkhitsāṅsan[̄] khōṅ[̄] dekpathomwai [Development of music activities based on Carl Orff’s concept using musical stories to develop creative thinking for early childhood]. *Journal of Music and Performing Arts, Khon Kaen University*, 6(2), 117–150.
- Kanthasiri, K. (2007). *Duriyāṅkhasitawantok (buāṅton)* [Western music theory (basic)]. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Laksana, R. (2024). Dontrī[̄]ræ[̄]kittipolthāṅgdontrī[̄]chæ[̄]tnaiyukræ[̄]krim [Early jazz music influence in the initial phase]. *Journal of Music and Performing Arts, Khon Kaen University*, 6(1), 37–60.
- Laksita, K. (1995). *Ĉitwitthayākānriānrū[̄]* [Psychology of learning]. Bangkok: Thammasat University Press.
- Nettl, B. (2015). *The study of ethnomusicology: Thirty-three discussions* 3rd ed. Champaign : University of Illinois Press.
- Norsara, P. (2024). Dontrīsāṅsansamrap dek[̄] chāk[̄] ‘atlaphlēṅ[̄] phuṅbān[̄] thaiphākklāṅ[̄] [Creative music for children from the identity of Central Thai folk songs]. *Journal of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University*, 11(2), 190–204.
- Phothikawin, T. (2020). Næ[̄]othāṅkānphatthana[̄] kānriānkānsōṅ[̄] dontrī[̄] samrap[̄] rōṅriān[̄] matthayomsuksā[̄] ‘Amphoe[̄] Bāṅlēn[̄] Ĉhāṅwat[̄] Nakhōṅpathom[̄] [Guidelines for the development of high school music teaching in Bang Len District, Nakhon Pathom Province]. *The Journal of Pacific Institute of Management Science*, 6(1), 26–38.
- Pidokradch, N. (2020). *Tritdīphuā[̄] kānwīchai[̄] læsāratthabot[̄] dontrī[̄]* [Theory for research and music notation]. Lopburi: Nat Duriyang Press.

- Pongphat, S. (2010). *Donritawantok yuk barok læ yukkhlasōsiko* [Baroque and classical Western music]. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Rescorla, R. A. (1988). Pavlovian conditioning: It's not what you think it is. *American Psychologist*, 43(3), 151–160.
- Rice, T. (2014). *Ethnomusicology: A very short introduction*. Oxford : Oxford University Press.
- Sirikulwattana, S. (2023). Donrithai kap kromsomdetphrathep...: Waduāikhwāmpenthai læ phraratcha'amnatnām chuāng thotsawat 1980s–2010s [Thai music and Princess Maha Chakri Sirindhorn: Thai identity and royal influence from the 1970s to 2017]. *Journal of History, Chiang Mai University*, 1(1), 113–142.
- Srithong, T. (2021). Kānthāi thoṭ donrithai rūpbæp 'Ōnailai tāmnæōkhith THONG MODEL [Transmission of Thai music online based on the THONG MODEL]. *Bansomdej Music Journal*, 3(2), 75–84.
- Sutthachit, N. (2019). Prawatdonrithai suksā: Mummoṅgthāngtritdīkānsuksā [History of Thai music studies: Perspectives of educational theories]. *Journal of The Institute of Culture and Arts, Srinakharinwirot University*, 20(2), 35–51.
- Tissadikun, N., Kosaiyakanont, N., Sukchana, S., Mattayomnant, J., & Ratanaphapamaeteerat, T. (2025). Næothāngkānchat kānrīānkānsōṇraīwichānawatkam læ theknōlōyī samrap donrī Witthayalai kān donrī Mahāwitthayalai rāchaphat Bānsomdetchaoprayā [Guidelines for organizing the teaching and learning of innovation and technology subjects in music programs at the College of Music, Bansomdejchaopraya Rajabhat University]. *Bansomdej Music Journal*, 7(1), 67–79.